

פסולי חיתון ורשימות שחורות

מפגש 2 - בדיקות לצורך נישואין: נוסח, הלכה והיסטוריה חברתית

משנה קידושין ד, ד

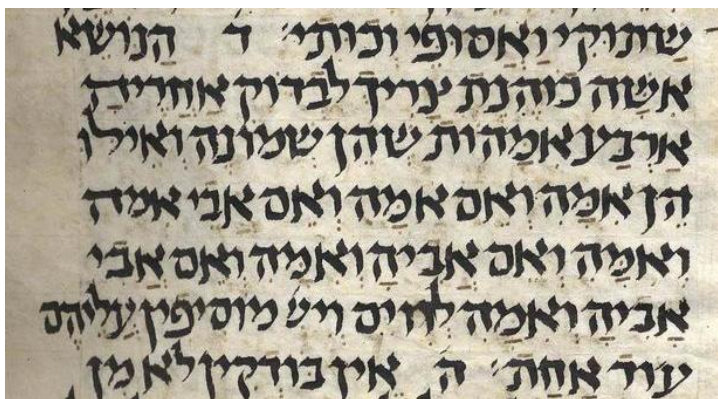
הנושא אשה כהנת צריך לבדוק אחריה ארבע אמהות שהן שמונה.

ואילו הן. אמה ואם אמה ואם אבי אמה ואמה ואם אביה ואמה ואם אבי אמה ואמה.

ל(י)וים ויש' מוסיפין עליהם עוד אחת.

לוים ויש': כך בכ"י קויפמן, וכן בכ"י פארמה: לוי וישראל, משניות בכ"י וטיקן 111 ומינכן 95: לוי וישראל, דפוס נאפולי: לוי וישראלים,

פיסקה בכ"י לייזן: לויים ויש'. נוסח זה עולה גם מתוך סוגיית הירושלמי. אבל במשניות בכ"י לייזן: ולויה וישראלית. נוסח זה עולה גם מתוך סוגיית הבבלי (קידושין עו ע"ב).

1. למדו את סוגיית הבבלי והירושלמי למשנה. חלקו את הסוגיות לתתי חלקים, והשוו בין הסוגיות המקבילות בשני התלמודים, בנוגע לכל אחד מהחלקים. במה הן דומות? במה הן שונות?
2. מקורות שיסייעו בלימוד הסוגיות:

*תוספתא קידושין ה, ב "אי זה היא עיסה"... "ואין מכירין חללים שביניהן".

*תוספתא קידושין ה, ד, שו' 34-35: לויה וישראלים מוסיפין עליהן עוד אחת הרי שתיים עשרה.

*משנה כתובות ב, ח ותוספתא כתובות ב, ג (מקורות 10-11 בדף מקורות הקודם).

3. אם יש לכם זמן, למדו את הסיפור על עולא ורב יהודה בבבלי קידושין עא ע"ב: "עולא איקלע לפומבדיתא... ואין מניחין אותה לידבק בחברתה".

4. מקורות נוספים:

פירוש רש"י למשנתנו (ד"ה אשה כהנת, בודקין, לויה וישראלית), ותוספות (ד"ה הנושא, צריך).

חידושי הרמב"ן, קידושין עו ע"א

מתני' הנושא אשה כהנת. פי' כהן שנשא כהנת, דאלו ישראל אינו נושא לעולם כהנת. כלומר שלא לשם כהונה הוא נושא ואינו בודק בפסול כהונה. צריך לבדוק אחריה ארבע אמהות. פי' משום ספק חללות, והיא אינה צריכה לבדוק בפסול כהונה שלא הוזהרו כשרות לינשא לפסולים. לויים וישראלים פי' שנושאים כהנת או בת ישראל, מוסיפין לבדוק משום פסולי קהל עוד אחת, והיא בודקת בשלו.

ואיכא דמוקי לה בגמ' בשקרא עליה ערער ומשום הכי בדקי, אבל כהן שנשא כהנת אפשר אע"פ שלא קרא עליה ערער בודק משום ספק חללות, אע"פ שאינו בודק משום ספק ממזרות, לפי שמכירין ישראל ממזרים שביניהם וא"צ לבדוק אחריהם אלא א"כ קרא ערער ואין מכירים חללים שביניהם, ומשום הכי לא בדקה איהי בדידיה, ולמאן דמוקי לה כר' מאיר ובלא ערער צריך לבדוק אף בישראל משום פסולי קהל, גבי כהן נמי צריך לבדוק משום פסולי קהל ואיהי נמי בדקה בדידיה, אלא משום הכי לא תנא מתני' שהיא בודקת בו, משום שאינה דומה בדיקתה לבדיקתו, איהו בודק אף בפסולי כהונה ואיהי לא בדקה אלא בפסולי קהל.

ובסיפא תנא לויים וישראלים אחד האנשים ואחד הנשים במשמע. ובירושלמי גרסינן ולא נמצאת מחמיר בישראל יותר מן הכהן אמר רבי יוסי בר בון אחד זה ואחד זה קנס קנסו וכדי שיהא אדם מדבק בשבטו ובמשפחתו. פי' לפי שבישראל הנושא צריך להוסיף עוד אחת נמצאת מחמיר יותר ביחוס של ישראל מן הכהנים, ומפרש כולה מתני' קנס הוא בין בכהן בין בישראל, ובדין הוא שלא יהו צריכין בדיקה אבל קנס הוא כדי שיהא אדם מדבק בשבטו ובמשפחתו שהיא בדוקה לו ולא יהא צריך לטרוח לבדוק, וקנסו יותר בלויים וישראלים מן הכהנים לפי שאין מדקדקין כל כך ביחוסין ואינן מדבקין במשפחתן, ולמדנו מן הירושלמי שא"א לפרש סיפא דמתני' בכהן הנושא, כמו שפירשו רבים וגורסין לוייה וישראלית, אלא לויים וישראלים גרסינן ובלוי וישראל הנושא קאמר.

בית הבחירה למאירי, קידושין עו ע"א

ומכל מקום לסוגית תלמוד שלנו אין הדברים נראין להחמיר בישראל יותר מבכהנים ואף רבותי דחו זו שבתלמוד המערב והעמידו את הפסק על דרך אחת כסתם משנה זו.

ש"ע אבן העזר סימן ב סעיפים א-ג

[א] לא ישא אשה שיש בה שום פיסול: [הגה: כל הנושא אשה פסולה משום ממון, הוויין לו בנים שאינם מהוגנים...].

[ב] כל המשפחות בחזקת כשרות, ומותר לישא מהם לכתחילה. ואף על פי כן, אם ראית שתי משפחות שמתגרות זו בזו תמיד (או שני בני אדם שמתגרים זה בזה), או ראית משפחה שהיא בעלת מצה ומריבה תמיד, או ראית איש שהוא מרבה מריבה עם הכל ועז פנים ביותר – חוששין להם וראוי להתרחק מהם, שאלו סימני פסלות הם. וכן כל הפוסל אחרים תמיד, כגון שנותן שמץ במשפחות או ביחידים ואומר עליהם שהם ממזרים, חוששין לו שמא ממזר הוא; ואם אומר להם שהם עבדים, חוששים לו שמא עבד הוא; שכל הפוסל – במומו פוסל. וכן מי שיש בו עזות פנים ואכזריות, ושונא את הבריות ואינו גומל להם חסד – חוששים לו ביותר, שמא גבעוני הוא:

[ג] משפחה שקרא עליה ערער, והוא שיעידו שנים שנתערב בהם ממזר או חלל, או שיש בהם עבדות – הרי זה ספק. ואם משפחת כהנים היא, לא ישא ממנה אשה, עד שיבדוק עליה ד' אמהות שהן ח': אמה, ואם אמה, אם אבי אמה ואמה; וכן הוא בודק על אם אביה, ואמה, אם אבי אביה ואמה. ואם היתה משפחה זו שקרא עליה ערער לויים או ישראלים, מוסיף לבדוק עליהם עוד אחת, ונמצא בודק עשרה אמהות. אבל אשה הבאה לינשא אינה צריכה לבדוק, שלא הוזהרו כשרות לינשא לפסולים: